ЗЛАТНАТА КНИГА НА КОНСТАНТИНОВИОТ РЕД НА СВЕТИ ЃОРЃИ И ГРБОТ НА ОХРИДСКИОТ АРХИЕПИСКОП ЈОАСАФ II

Јован Јоновски

Македонско грбословно друштво,
Претседател и главен хералд
https://orcid.org/0000-0003-2448-3441

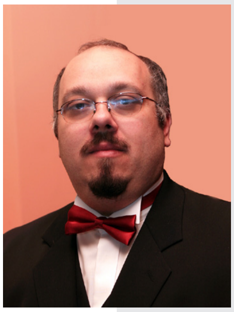

УДК 929.6:929.71]:271.222(497.7)
https://doi.org/10.47763/mher2320026j

Рецензирана статија

АПСТРАКТ

Светиот воен Константинов ред на свети Ѓорѓи е основан во 1545 година како фантастичен ред кој се повикува на непостојна византиска традиција на витешки редови. Принцот Раду Кантакузино, бил Голем мајстор на Константиновиот ред на свети Ѓорги кој ја создал Златната книга на редот во 1717 година. Во неа е прикажан грбот на Јоасаф IV, архиепископ на Јустинијана Прима и на цела Албанија, како и на Македонија, Тесалија и Илирик. Најверојатно станува збор за поглаварот на Охридската архиепископија, Јоасаф II (1719-1745). Неговиот грб е заведен во книгата во 1718 година, една година пред Јоасаф да биде избран на таа позиција. Грбот е нацртан во католички стил, и се состои од 6 полиња, кои може да се толкуваат како доминионски грб, со грбовите на земјата/провинциите под негова јурисдикција. Ќе се обидеме да ги интерпретираме земските грбови врз основа на Стематографија на Жефаровиќ. Неверојатно сличен грб, овој пат припишан на Охридската архиепископија, бил објавен на руски Грбовед во 1903 година. Написот дава објаснување за полињата кои не се вклопуваат со грбовите од Стематографијата.

Клучни зборови: Црковна хералдика, Охридска архиепископија, грб на Јоасаф II.

THE GOLDEN BOOK OF THE CONSTANTINIAN ORDER OF ST. GEORGE AND THE COAT OF ARMS OF THE ARCHBISHOP OF OHRID JOASAPH II

Jovan Jonovski

Macedonian Heraldic Society,
President and Chief Herald
https://orcid.org/0000-0003-2448-3441

UDC 929.6:929.71]:271.222(497.7)
https://doi.org/10.47763/mher2320026j

Peer-reviewed article

ABSTRACT

The Holy Military Constantinian Order of Saint George was established in 1545 as a fantasy order, claiming the non-existent Byzantine tradition of Orders of Chivalry. Prince Radu Cantacuzino, was the Grand Master of the Constantine Order of Saint George who created the Golden Book of the order in 1717. As the Supreme Grand Prior of the Order, the arms of Joasaph IV, Archbishop of the Justiniana Prima and of all Albania, as well as of Macedonia, Thessaly, and Illyricum are depicted. He is most probably the head of the orthodox Archbishopric of Ohrid, Joasaph II (1719-1745). His coat of arms was registered in the book in 1718, a year before Joasaph was elected to the position. The arms are drawn in Catholic style, consisting of 6 fields that might be interpreted as dominion arms, of the lands or provinces under his jurisdiction. We try to interpret the lands based on the Zhefarovic Stemmatographia. A remarkably similar coat of arms, this time attributed to an unnamed Archbishop of Ohrid, was published in Russian Grboved in 1903. The article gives the explanation of the quarters which do not fit in with the arms of the lands mentioned.

Keywords: Ecclesiastic heraldry, Archbishopric of Ohrid, Coat of arms of Joasaph II.

ВОВЕД

Редот, орденот има две перспективи, како институција на видливи обележја што може да се носат (фалеристика)[1] и како организирана група на луѓе, витешки ред, меѓусебно поврзан со завет, кои се стремат кон заедничка цел, и за што се користат исти средства (шивалристика)[2]. Честопати при проучувањето овие две дисциплини тешко се раздвојуваат, бидејќи тие навлегуваат многу длабоко една во друга (Ацовић 2013, 14).

Витешките редови се појавиле кон крајот на 11 век, во контекст на крстоносните војни во Светата Земја. Тие биле групи поединци посветени на дадена цел, како што е заштита на аџиите на Христовиот гроб, помош и лекување на ранетите, заштита на одредени реликвии итн. За постигнување на некои од овие цели била потребна и воена сила (Ацовић 2013, 14).

Во овие редови биле регрутирани луѓе од благородничко потекло, кои се заколнувале дека ќе ги следат и постигнат предвидените цели за што ќе го посветат својот живот на сиромаштија, целибат и апсолутна послушност на водачот на редот, Големиот мајстор. За нивно официјализирање била потребна и согласност од црквата, додека за носење оружје и воени активности била потребна дозвола од суверена власт. Според нивната основна функција, овие воено-монашки редови можат да се поделат во три главни групи:

- Воени редови, како што се темпларите, витезите од Калатрава, Сантијаго итн.
- Воено-болнички редови, како што се Малтешкиот ред, Тевтонскиот ред итн.
- Болнички редови, како што се Свети Лазар и други (Ацовић 2013, 15).

Некои од овие редови продолжиле да постојат дури и откако не биле во можност да ја исполнат својата првична цел, помагање на аџиите кои патуваат во Светата Земја. Нивниот престиж и богатство, особено лојалноста кон структурата на редот, кој својот врв го доживеал во 14 век, ги инспирирале световните владетели да почнат да создаваат такви редови, каде што претходно монашките карактеристики биле само симболични. Од друга страна, овие нови редови биле поттикнати повеќе од елитизмот отколку од исполнувањето заеднички цели и доблести (Јоновски 2015, 296).

Неможноста да се стане дел од еден од овие

INTRODUCTION

The Order has two perspectives, as an institution of visible insignia that can be worn (phaleristics)[1], and as an organized group of people, an order of knighthood, interconnected by a vow, which strives for common a goal, for which the same means are used and coordinated (chivalry)[2]. Often these two disciplines - phaleristics and chivalric studies, are hard to separate, since they penetrate very deeply into each other (Ацовић 2013, 14).

Orders of knighthood appeared in the late 11th century, in the context of the Crusades in the Holy Land. Those groups of individuals were dedicated to a goal, such as the protection of pilgrims to Christ's tomb, help and treatment of the wounded, protection of certain relics, etc. Military force was also needed to achieve some of these goals (Ацовић 2013, 14).

In these orders, people of noble origin were recruited, who vowed to follow set goals and to achieve them, and to dedicate their lives to poverty, celibacy, and absolute obedience to the leader of the order, the Grandmaster. The consent of the church was also needed for their officialization, while carrying weapons and military activities required a license from a sovereign authority. According to their basic function, these monastic-military orders can be divided into three main groups:

- Orders with a military character, such as the Templars, the Knights of Calatrava, Santiago, etc.
- Military hospitaller orders, such as the Maltese Order, the Teutonic Order, etc.
- Hospitaler orders, such as St. Lazarus and others (Ацовић 2013, 15).

Some of these orders continued to exist even after being unable to fulfill their initial purpose, helping pilgrims traveling to the Holy Land. Their prestige and wealth, especially the loyalty to the structure of the order, which had its peak in the 14th century, inspired secular rulers to start creating such orders, where previously the monastic characteristics were only symbolic. On the other hand, these new orders were sparked more by elitism than by fulfilling common goals and virtues (Јоновски 2015, 296).

The impossibility of becoming part of one of these elite orders led to the establishment of lay

елитни редови, довело до формирање на лаички братства собрани околу некоја религиозна или благородна идеја, или реликвија или локалитет. Поранешниот монашки завет бил целосно заменет со заклетва за лојалност кон суверенот на редот (Ацовић 2013, 15).

Братството Здружение на витешкиот ред на свети Ѓорѓи, создадено од унгарскиот крал Кароли Роберт од Анжу во 1326 година, се смета за прво од тој вид. До 15 век, речиси секоја поголема и помала владејачка куќа во Европа имала свои редови. Сите овие редови имаат ознаки, што ја покажува нивната припадност кон редот. Но, што е уште поважно, тие имаат и свој устав кој ги дефинира, покрај целите на редот, и условите за членство (Јоновски 2015, 297).

Како што се зголемувал бројот на редовите и тие се оддалечувале од поголема цел кон која се посветувал целиот живот, полека се намалувало и ограничувањето за припадност на само еден ред. Во периодот по 16 век, постоеле огромен број различни братства, со што се поставува прашањето за законитоста на воспоставувањето или континуитетот на поредокот (Јоновски 2015, 298).

Според видот и карактеристиките, и особеностите на формирање, редовите можат да се поделат во 5 групи (Ацовић 2013, 20).

• Династички редови – воспоставени од владејачки или невладејачки монарх со историски легитимитет.

• Братски редови - основани од повисоки или пониски благородници и највисоката црковна хиерархија.

• Братства – формирани како друштва за специфични цели.

• Клиентски псевдоредови– кои немаат статути или ограничувања за членство, а кои со надворешни ознаки и церемонии ги имитираат историските редови, имајќи предвид финансиска добивка.

• Почесни редови – воспоставени од легитимни тела, кои имаат орденски ознаки, но немаат корпоративен карактер или функција. Тука припаѓаат одликувања на модерните држави каде што одликуваните немаат меѓусебни односи.

Регистарот на признати редови на Меѓународната комисија за ордени на витештвото (ICOC) (осн. 1960) ги препознава следниве видови: Независни, Полунезависни и Династички ордени.[3]

Со формирањето на Кралскиот и воениот ред

brotherhoods gathered around some religious or noble idea, relic, or locality. The former monastic vow has been completely replaced by an oath of loyalty to the sovereign of the order (Ацовић 2013, 15).

The Fraternal Society of Knighthood of St. George, created by the Hungarian King Karoly Robert of Anjou in 1326, is considered the first of the kind. Until the 15th century, almost every larger and smaller ruling house in Europe has its own orders. All these orders have a mark, insignia, which shows their affiliation to the order. But what is more important, it also has its own constitution which defines the conditions for membership as well as the goals of the order (Јоновски 2015, 297).

As the number of orders increased and they moved away from a larger goal towards which all life is dedicated, the limitations of belonging to only one order slowly decreased. In the period after the 16th century, there were a vast number of different brotherhoods, raising the question of the legality of the establishing or the continuity of an order (Јоновски 2015, 298).

According to the type and characteristics, and the peculiarities of formation, the orders can be divided into 5 groups (Ацовић 2013, 20).

• Dynastic orders – established by a reigning or non-reigning monarch with historical legitimacy.

• Confraternal orders - founded by higher or lower nobles and the highest ecclesiastical hierarchy.

• Fraternities – formed as societies for specific purposes.

• Client pseudo-orders – which do not have Constitution or membership restrictions and which with external markings and ceremonies, imitate the historical orders, with financial gain in mind.

• Honorary orders – established by legitimate bodies, which have order insignia, but do not have a corporate character or function. These include the modern state decorations where the decorated do not have mutual relations.

The register of recognized orders of the International Commission for Orders of Chivalry (ICOC) (Est. 1960) recognizes the following types: Independent, Semi-independent and Dynastic orders.[3]

на Сент Луис, во Франција во 1693 година, се менува целиот пристап кон функцијата на редовите. Ако дотогаш високите офицери секогаш биле од благороднички семејства, сега припадноста на редот е според сопствените воени заслуги и доблести на членот. Нејзиниот пример набрзо го следеле и другите европски феудални монархии и кнежевства: Саксонија во 1736 година го вовела Воениот ред на свети Хајнрих; Прусија во 1740 година - Орден за заслуги; Австрија во 1757 година - Орден на Марија Тереза; Русија во 1769 година - Орден на свети Ѓорѓи (Гајдов 2005).

Конечно, францускиот орден на Легија на честа, по идејата на Наполеон, на почетокот на 19 век, го дал главниот правец на ордените и медалите кои се даваат како јавно признание за достигнувања. Наполеоновиот систем сè уште е вообичаен систем на одликувања до ден-денес (Ацовић 2013, 21).

Династичките и братските редови се создаваат од некој извор (фонтана) на почеста, fons honorum. Разликата е чисто легална, ако се работи за монарх, станува збор за династички редови, а ако се работи за друга куќа на принц, кој нема статус на монарх или ако папата е фонс хонорум, се работи за братски поредок.

За време на средновековниот и модерниот период, Европа била поделена на многу кралства, кнежевства, во кои владееле многу владејачки куќи. Често кралот бил избиран од локалните кнезови, кои задржале голем дел од својот суверенитет над хералдиката и витешките редови.

За животот и постоењето на редот, фонс хонорумот, кој го создал редот, има апсолутна власт и може да го прекине редот. Прекинувањето на редот може да биде со укинување, кога има активна одлука или со изумирање, кога не е донесена активна одлука за укинување на редот, но не се примаат нови членови, и со изумирање на сегашните членови, редот згаснува. Членството во редот не е наследно.

Братствата се формираат како фондации/здруженија за исполнување конкретни цели, кои имаат свој статут и конкретни активности за постигнување на тие цели. Тие може да функционираат слично како редовите, но не се создадени или поддржани од никаков фонс хонорум. Такви се Ротари и Лајонес. Овие организации не тврдат дека се редови.

Но, некои братства, поради романтичната

With the establishment of the Royal and Military Order of Saint Louis in France in 1693, the entire approach to the function of the Order changed. Before this, the high officers were always from noble families; now, membership in the order was contingent on the member's own military merits and virtues. Its example was soon followed by other European feudal monarchies and principalities: Saxony in 1736 introduced the Military Order of St. Heinrich; Prussia in 1740 - Order of Merit; Austria in 1757 - Order of Maria Theresa; Russia in 1769 - Order of St. George (Гајдов 2005).

Finally, the French order of the Legion of Honor, after the idea of Napoleon, at the beginning of the 19th century, gave the main direction of the orders and medals given as public recognition of achievements. Napoleon's system of decorations is still a common system of decorations to this day (Ацовић 2013, 21).

Dynastic and confraternal orders were created from some source (fountain) of honor- the fons honorum. The difference is purely legal, if it is a monarch, it is a question of dynastic orders, and if it is another house of a prince, who does not have the status of a monarch, or, if the Pope is the fons honorum, it is a question of a confraternal order.

During medieval and modern period, Europe was divided into many kingdoms, principalities, in which many ruling houses ruled. Often the king was elected by the local princes, who retained much of their sovereignty over heraldry and knightly orders.

For the life and existence of the order, the fons honorum, who created the order, has absolute authority and can terminate the order. Termination of the order can be by abolition, when the order is ended by an active decision, or by extinction, when no active decision to cease the order has been made, but no new members are admitted, and with the extinction of the current members, the order dies out. Membership in the order is not hereditary.

Fraternities are formed as foundations/associations for the fulfillment of specific goals, which have their own constitution and specific activities for the achievement of those goals. They may function similarly to orders but are not created or supported by any fons honorum. These organizations (such as the well-known Rotary

перцепција на витешките редови и нивните ознаки и церемонии, се обидуваат да ги имитираат династичките и братски редови, тврдејќи дека продолжуваат континуитет на традиции на укинати или изумрени редови. Така се појавуваат разни темплари, кои се обидуваат со разни конструкции да тврдат историска поврзаност со некој од укинатите или изумрените редови. Иако тие братства може да имаат совршено легална форма на братство со благородна цел, самото нелегитимно тврдење, наменето да ги заведе другите да веруваат дека припаѓаат на легитимен историски ред фрла сенка врз намерите на самото братство. Вистинските редови никогаш не примаат во членство луѓе кои само ќе изразат интерес и ќе платат некаков вид членарина.

Клиентски псевдоредови – се групи на луѓе кои обично немаат статут или ограничување за членство и кои ги имитираат историските редови со надворешни знаци и церемонии. Обично, тие се создадени за финансиска добивка на водачите искористувајќи ја желбата на луѓето за слава и престиж. Тие обично имаат како фонс хонорум самопрогласени или непризнаени или дискутабилни благородници, или пониски свештеници, кои немаат вистинска моќ да иницираат или обноват ред.

Поради различни историски моменти, геополитички поместувања, се случува самопрогласен ред да биде индиректно признат од некој фонс хонорум, или изумрен ред да биде прифатен или обновен од трет со јурисдикција на друга земја. Исто така, често се појавуваат разни претенденти на позицијата на Голем мајстор, водачот на орденот, кои самостојно во исто време „наградуваат“ своја верзија на орденот. Суверенот можеше да назначи Голем мајстор, а потоа да го замени со друг и да ги укине претходно доделените грбови и титули.

Вакво нешто се случи и со Светиот воен Константинов ред на свети Ѓорѓи.

СВЕТИОТ ВОЕН КОНСТАНТИНОВ РЕД НА СВЕТИ ЃОРЃИ

Светиот воен Константинов ред на свети Ѓорѓи бил основан од италијанските благородници со албанско потекло, браќата Андреа Анџело и Паоло Анџело Флавио Комнено во 1545 година (Sainty 2018, 41) како строго католички ред. Според нивното тврдење, редот го основал самиот Константин Велики, а го обновил

and Lions Clubs) do not claim to be orders.

Some fraternities, due to the romantic perception of chivalric orders and their insignia and ceremonies, try to imitate dynastic and confraternal orders, claiming the continuity of traditions of abolished or extinct orders. This is how various Templars appear, which try with various constructions to claim a historical connection with one of the abolished or extinct orders. While those fraternities may have a perfectly legal form of fraternity with a noble purpose, the very illegitimate claim, intended to mislead others into believing they belong to a legitimate historical order, casts a heavy shadow on the intentions of the fraternity itself. Real orders never admit to membership people who will merely express an interest and pay a membership fee of some kind.

Client pseudo-orders are groups of people, who usually do not have a constitution or membership limit, and who imitate the historical orders with external signs and ceremonies. Usually, they are created for financial gain by taking advantage of people's desire for fame and prestige. They usually have, as their fons honorum, self-proclaimed or unrecognized or debatable nobles, or lower priests, who have no real power to initiate or renew an order.

Due to various historical moments, geopolitical shifts, it happens that a self-proclaimed order is later indirectly recognized by a fons honorum, or an extinct order is accepted or renewed by a third fons honorum, with the jurisdiction of another country. Also, various pretenders to the position of the grand master, the leader of the order, often appear, who independently at the same time "award" their own version of the order. The sovereign could appoint a Grand Master only to replace him with another one and cancel the previously granted arms and titles.

Something like this happened with the Holy Military Constantinian Order of Saint George.

THE HOLY MILITARY CONSTANTINIAN ORDER OF SAINT GEORGE

The Holy Military Constantine Order of Saint George was founded by Italian noblemen of Albanian descent, the brothers Andrea Angelo and Paolo Angelo Flavio Comneno in 1545 (Sainty 2018, 41) as a strictly Catholic order. According to their claim, the order was founded

нивниот предок, византискиот император Исак II Ангел на крајот на 12 в. Се разбира, ова е чиста фантазија бидејќи витешките редови во западна смисла биле целосно непознати за византискиот свет. Тие тврделе дека се наследно поврзани со византиските кралски династии Ангело и Комнени, а ги користеле и титулите: принц на Македонија, војвода од Тесалија и гроф Дривасто, Дурацо итн. Папата Павле III ги признал како потомци на императорите Ангелои (Sainty 2018, 41). Позицијата Голем мајстор на редот ја наследувале потомците од нивната семејна линија до 1697 година кога титулата и правата биле продадени на војводата од Парма, Франческо Фарнезе (Sainty 2018, 127-131).

Во Светото Римско Царство се појавиле многу претенденти кои тврделе дека се вистинските наследници на старите династии, како Џовани Антонио Анџело Флавио Комнено Ласкарис Палеолого. Роден како обичен селанец во Италија, Џан Антонио Лазиер всушност бил претендент за позицијата Голем мајстор на редот тврдејќи дека токму тој бил последниот легитимен наследник на Ангели, Комнени и Палеолог. Покрај грбови давал и благороднички титули со право на сопственост во поранешна Византија. Неговите активности биле поддржани од светиот римски император Чарлс VI до 1725 година кога вистинскиот Голем мајстор Франческо Фарнезе докажал дека Лазиер бил измамник (Sainty 2018, 148).

Неговата улога ја презел принцот Јоан Родулфус Кантакузенус Ангелус Флавиус Комненос, или едноставно Раду Кантакузин. Влашкиот принц Раду Кантакузин е роден на 17 март 1699 година во Букурешт, како најстар син на Штефан Кантакузин, владејачки принц од Влашка (1714 - 1716), а со тоа и потенцијален иден владетел на Влашка. Кога неговиот татко, Штефан Кантакузин, бил погубен поради бунт, Раду побегнал од Букурешт. За да го врати своето семејство на власт во Влашка, Раду патувал низ Европа и се вклучил во различни шеми за

Ѓерданот на редот, од Златната книга./The collar of the order from the Golden Book

by Constantine the Great himself, and it was restored by their ancestor, the Byzantine Emperor Isaac II Angelos at the end of 12c. Of course, this is pure fantasy because knightly orders in the Western sense were completely unknown to the Byzantine world. They claimed to be related to the Byzantine royal dynasties of Angelo and Comneni, and also used the titles "Prince of Macedonia", "Duke of Thessaly" and "Count of Drivasto, Durazzo etc". Pope Paul III recognized them as descendants of the Angeloi emperors (Sainty 2018, 41). The position of Grand Master of the order was inherited by descendants in their family line until 1697 when the title and rights were sold to the Duke of Parma, Francesco Farnese (Sainty 2018, 127-131).

Many pretenders appeared in the Holy Roman Empire who claimed they were the true heirs of the dynastic family of old such as Giovanni Antonio Angelo Flavio Comneno Lascaris Paleologo. Born as a simple peasant in Italy, Gian Antonio Lazier was actually a pretender to the position of Grand Master of the order claiming that he was the last legitimate heir of Angelos and Comnenos and Palaeologus. In addition to the order, he also gave noble titles with the right to property in former Byzantium. His activities were supported by the Holy Roman Emperor Charles VI until 1725 when the real Grand Master Francesco Farnese proved that Lazier was a fraud (Sainty 2018, 148).

His role was taken by Prince Joannes Rodulphus Cantacuzenus Angelus Flavius Comnenos or simply Radu Cantacuzino. Wallachian Prince Radu Cantacuzino was born on 17 March 1699 in Bucharest, as the eldest son of Ștefan Cantacuzino, ruling Prince of Wallachia (1714–1716), and thus a potential future ruler of Wallachia. When his father, Ștefan Cantacuzino, was executed for rebellion, Radu fled Bucharest. To restore his family to power in Wallachia, Radu traveled across Europe and engaged in various schemes to increase his status, wealth

да го зголеми својот статус, богатство и моќ. На неговите патувања, тој се сретнал со некои од најмоќните и највлијателните луѓе на своето време, како што се Петар Велики од Русија и Фридрих Велики од Прусија. Од 1717 до 1745 година, Раду живеел во Виена, главниот град на Хабсбуршката Монархија. Со цел да го зголеми својот статус и да заработи пари, Раду почнал да го разубавува своето семејно потекло, тврдејќи дека потекнува од Кантакузин, моќно византиско благородничко семејство, и директен потомок и наследник на византискиот император Јован VI Кантакузин (1347–1354) (Comănescu 2018, 509-513).

Принцот Михаи. Д. Стурџа во своето обемно дело ги разработува тврдењата дека Кантакузините од Влашка всушност биле вистински потомци од византиската династија. (Sturdza 2014)

Раду се претставувал како Голем мајстор на Константиновиот ред на свети Ѓорѓи со (наводен) декрет од Чарлс VI издаден на 1 февруари 1735 година. Тој доделувал благородништво и грбови на веќе значајни европски благородници, како Томас Нугент, шестиот гроф од Вестмит и Ласло, баронот Кемени од Манастирени. Неговата практика беше прифатена од аристократијата.

Заедно со титулата Голем мајстор продолжил да ја користи и титулата принц на Македонија, Тесалија итн., и со право да се декларира како заштитник на манастири во тие територии, како оној од околината на Еласона (Лариса) (Pippidi 1994, 112).

Постојат две повелби дадени од него на манастирот Олимпотица во Тесалија, на 1 август 1730 и на 8 февруари 1735 година, со која му дава грб на старешината на манастирот, а овој грб вклучува црвено „галеро“ во католички стил (Scrieri 2013, 18-19, сл. 2-3).

По смртта на Карл VI (1740), поради интригите на Раду, доделување витешки титули, освен за благородници, и на обични луѓе и богатите трговци во замена за пари, владетелите на Хабсбуршката Монархија, Марија Тереза и Францис I (1737 - 1765), му ги укинале правата на Раду на Голем мајстор и ги поништиле сите титули и привилегии дадени од него. Од 1744 година, аристократите од Виена почнале да се сомневаат во принцот, кој веќе бил во големи долгови. Со уништена репутација и за да ги избегне локалните наплатувачи на долгови, Раду

and power. On his travels, he met some of the most powerful and influential men of his time, such as Peter the Great of Russia and Frederick the Great of Prussia. From 1717 to 1745, Radu lived in Vienna, the capital of the Habsburg Monarchy. In order to increase his status and earn money, Radu began to embellish his family origins, claiming descent from the Cantacuzino, a powerful Byzantine noble family, and as a direct descendant and successor of the Byzantine Emperor John VI Cantacuzino (r. 1347–1354) (Comănescu 2018, 509-513).

Prince Mihai. D. Sturdza in his voluminous work elaborates the claims that the Cantacuzinos of Wallachia were actually true descendants from the Byzantine dynasty. (Sturdza 2014)

Radu presented himself as the Grand Master of the Constantinian Order of St. George by an (alleged) decree of Charles VI issued on February 1, 1735. At this point, he had already been acting as the Grand Master for at least 18 years, bestowing both orders and titles. He granted nobility and arms to already-important European nobles, such as Thomas Nugent, the 6th Earl of Westmeath and László, Baron Kemény of Mănăstireni. His practice was accepted by the aristocracy.

Together with the title of Grand Master he also continued to use the title s of Prince of Macedonia, Thessaly, giving him the right to declare himself, as protector of a monastery in the vicinity of Elassona (Larisa)(Pippidi 1994, 112).

There are two charts offered by him to the Monastery Olympiotissa in Thessaly, the 1 August 1730 and the 8 February 1735, granting of arms to the superior of the monastery, and this grant of arms includes a Catholic-style red ‘galero’ (Scrieri 2013, 18-19, fig. 2-3).

After the death of Charles VI (1740), due to Radu’s intrigues, awarding of knighthoods, apart from nobleman, also to commoners and rich merchants in exchange for money, the rulers of the Habsburg Monarchy, Maria Theresa, and Francis I (1737 –1765), revoked Radu’s rights to Grand Master and annulled all titles and privileges granted by him. From 1744, the aristocrats of Vienna began to suspect the prince who was already heavily in debt. With a ruined reputation and to avoid local debt collectors, Radu fled Vienna in 1745. Traveling through Europe, he offered his services to various nobles and still

побегнал од Виена во 1745 година. Тој починал на 21 мај 1761 година во Ластовице, Полска, и е погребан во црквата Свети Јован од Камиенец Подолск, Полска (сега Украина) (Sainty 2018, 513).

ЗЛАТНА КНИГА НА СВЕТИОТ ВОЕН КОНСТАНТИНОВ РЕД НА СВЕТИ ЃОРЃИ

Во Националниот архив во Јаши, Романија, во колекцијата на ракописи, со сигнатура Ms 2617, се чува грбовник со наслов „Liber Aureus“.[3] Книгата датира од 1717 до 1728 година. Ракописот е купен во декември 1977 година од Елена Доници од Букурешт, родена како Кантакузин, која е последниот потомок на гранката Балени (Галати) од Кантакузини, позната по нивните библиофилски реткости (Iftimi 2014, 11). Тоа е повеќе книга индекс, список на имиња на членовите на редот и нивните титули споменати погоре. Златната книга е со димензии 25,6 x 39,5 см, има 113 фолија, сите со линеарна рамка, од кои само 36 фолија имаат некаква содржина. Нумерирањето на страниците сугерира дека книгата е преукоричена. На десните страници има оригинално нумерирање, но бројките се пречкртани и додадени се нови броеви со молив. Тоа е направено со користење на recto&verso стил, додавајќи го „v“ на следната лева страна. Страница 37r (оригинално нумерирана 53. Видливо е дека повеќе страници биле исечени од книгата пред оваа страница) содржи текст со различен ракопис, „Унапредување на Станислав Дивани во гроф на Тарнов на 13 мај 1753 година“. Во текстот на маргината се споменува селото Компиолки во Краковската Област. На страницата (оригинално нумерирање) 64 стои текстот на романски јазик „Овој ракопис содржи 37 (триесет и седум) фолија“

sought the position of grand master. Radu died on 21 May 1761 in Lastowice, Poland, and was buried in the Church of St John from Kamieniec Podolsk, Poland (now Ukraine) (Sainty 2018, 513).

GOLDEN BOOK OF THE HOLY MILITARY CONSTANTINIAN ORDER OF SAINT GEORGE

In the National Archive in Iași, Romania, in the collection of manuscripts, under the signature Ms 2617, an armorial titled “Liber Aureus” is kept.[3] The book dates from 1717 to 1728. The manuscript was bought in December 1977 from Elena Donici of Bucharest, born Cantacuzino, being the last descendant of the Băleni branch (Galati) of Cantacuzini, famous for their bibliophile rarities (Iftimi 2014, 115). It is more of an index book, a list of all the names of the members of the order and their titles mentioned above. The Golden Book has dimensions of 25.6 x 39.5cm, has 113 folios, all with a linear bordure, of which only 36 folios have any content. The page numbering suggests that the book was rebounded. There is original numbering on the right-hand pages, but the numbers have been crossed out and new pencil numbers have been added. It is done using recto&verso style, adding the “v” on the following left-hand side. Page 37r (original numeration 53. It is clear that multiple pages were cut out of the book prior to this page) contains text in different handwriting, “The creation of Stanislaus Divany as count of Tarnow on 13 May 1753”. The text on the margin writes mentions village of Kompiolki in Krakow region. On the page (original numbering) 64, there is a text in Romanian “The present manuscript contains 37

Сл./Fig. 1

ХЕРАЛДИКА • HERALDRY

потпис и датумот 19 септември 1980 година, веројатно годината кога е каталогизиран од архивата.

Воведната илустрација (1r), најверојатно, е грбот на Папството (сл.1). Не е на некој конкретен папа, туку е повеќе како илустрација. Штитот е поделен по лев превез. Десно, сцена на воскресението со Исус кој се крева од иззидан гроб, чуван од двајца римски чувари, и го држи знамето на воскресението: црвен гонфалон со бел крст. Лево, светец кој држи жезол во лева рака и во десната отворена книга, сето природно обоено. Зад штитот архиепископски крст со два вкрстени клуча сите златни. Над штитот, опкружен со две палмини гранки, има круна (сл. 1).

Сите илустрации, нацртани од многу вешт уметник, ја покриваат целата страница.

На насловната страница пишува (сл. 2):

„Liber Aureus Sacra Angelica Aureatæ Constantiniæ Militæ Augusti Ordinis Sancti Megalo Martyris Georgij in quo continenture Nomina Magni Insiognis Ordinis Magistri Magnorum Priorum Summi Magisterij Supremorum Præfectorum Præfectorum in quo continenture ium, Superiorum Magistery Sacellanorum Cæteroruma Insionis Ordinis Torquatorum Equituata Iustiticæ Professorum, et Gratiæ Dispensatorum, nec non Augusti Ordinis Nobilorum Matronarum Ab Anno Salutis MDCCXVII

Augusti S M Ordinis

Magnus Magister

Sermus D. Dus Rodolphus Prps Cantacuzenus

Преводот би бил:

Златната книга на Светата ангелска златна царска Константинова милиција на Редот на светиот великомаченик Ѓорѓи, во која се претставени имињата, големите ознаки на редот, на вишиот магистериум, на другите капелани од редот на герданот, на коњаничките професори по правда, мајсторите, на големите приори, на врховниот магистериум, на врховните префекти и во теолозите од прва и втора класа, на назначени функционерите,

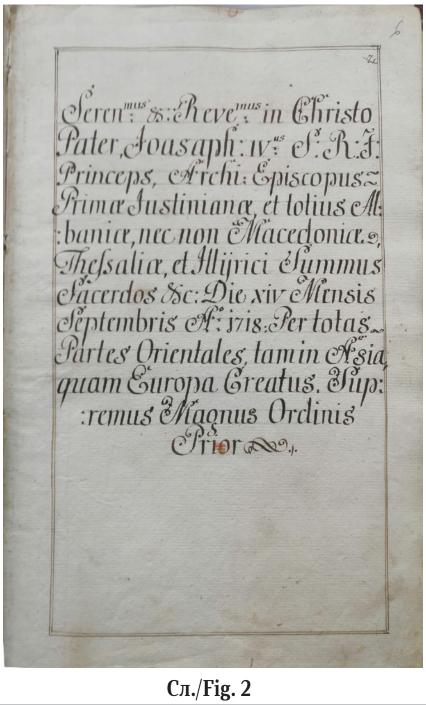
Seren^mus: & Reve^mus in Christo Pater Ioasaph: IV^us S. R. I. Princeps, Archi: Episcopus: Primæ Iustinianæ, et totius Al:baniæ, nec non Macedoniæ, Thessaliæ, et Illyrici Summus Sacerdos &c: Die xiv Mensis Septembris A: 1718: Per totas Partes Orientales, tam in Asia quam Europa Creatus. Sup:remus Magnus Ordinis Prior.

Сл./Fig. 2

(thirty-seven) folia” signature and the date 19 Sept 1980, probably the year it was catalogued by the archive.

The opening illustration (1r) is supposed to be the coat of arms of the Papacy (Fig 1). It is not of any particular Pope but is more as an illustration. The shield is partitioned per bend sinister. In dexter, a scene Proper of the resurrection with Jesus rising from a masoned grave, guarded by two Roman guards, holding the flag of resurrection: a red gonfalon with white cross. In sinister, a man holding a scepter in sinister hand and in dexter an open book, all Proper. Behind the shield an archbishop’s cross with two keys in saltire all Or. Above the shield encircled by two palm branches proper is a crown (Fig. 1).

All illustrations, drawn by a very skillful artist, are covering the entire page (Fig. 2).

The title page writes:

“Liber Aureus Sacra Angelica Aureatæ Constantiniæ Militæ Augusti Ordinis Sancti Megalo Martyris Georgij in quo continenture Nomina Magni Insiognis Ordinis Magistri Magnorum Priorum Summi Magisterij Supremorum Præfectorum, et in Dionitate Primæ et Secundæ Classis constitutorum Officialium, Superiorum Magistery Sacellanorum Cæteroruma Insionis Ordinis Torquatorum Equituata Iustiticæ Professorum, et Gratiæ Dispensatorum, nec non Augusti Ordinis Nobilorum Matronarum Ab Anno Salutis MDCCXVII

Augusti S M Ordinis

Magnus Magister

Sermus D. Dus Rodolphus Prps Cantacuzenus

The translation would be:

The Golden Book of the Sacred Angelic Golden Imperial Constantinian Militia of the Order of the Saint Great Martyr George, in which the Names, the Great Insignias of the Order, of the Superior Magisterium, of the Other Chaplains of the Order of the collar, of the Equestrian Professors of Justice, the Masters, of the Great Priors, of the Supreme Magisterium, of the Supreme Prefects, and in the Divinity of the First and Second

врховните судии, на истакнатите, на другите, и благодатните диспанзери, а исто така и на царскиот ред на благородните болничарки од годината на спасението 1717 година.

Август С. М.

Голем мајстор на редот

Смирениот Рудолф принцот Кантакузен

Освен насловната страница, првиот список е насловен како „Nomina Magnorum Insignis Ordinis Priorum": Имиња на големите ознаки на старешините на редот. Списокот е празен. Потоа следуваат 8 грбови на левата страна со опис на десната. Прво е грбот на Јоасаф IV, кој ќе биде детално објаснет. Потоа следуваат Константин Кантакузен, Јоанес Фридерикус, Фердинанд Балтасар, Томас Милорд Нугент, Илмус Владислав, Илмус Хенрикус Кристијанус, Патер Иноцентиус де Клајн (само текст без прикажан грб) и Јоанес Филип.

Потоа продолжува со списоци, од кои повеќето се празни (сл. 3).

Sepremus Cancellarius - врховен канцелар (стр. 24); Capituli Decanus - декан на одделите (стр. 25); Supremus Cameriarius - врховен чембрлен (стр. 26); Magisterij Prapositus (стр. 27); Supremus Ceremonia (стр. 28); Procurator Generalis (стр. 29) празен список; Magisterij Sacelloru (стр. 30); Mag. Thesaurarus (стр. 30v); Cancellaria Director (стр. 31) празен список; Syndicus Capituli (стр. 31v) празен список; Auditor (стр. 32) празен список; Proto Notarius – главни нотари (стр. 32v) празен список; Charlophilax (стр. 33) празен список; Armorium Heralda - хералд (стр. 33v) празен список; Vestiarius – гардеробер (стр. 34) празен список; Custos - Кустос (стр. 34v) празен список; Depositarius - депозитар (стр.35) празен список; Receptor - приемник (стр. 35v) празен список; Capellani Majores: Ritus Graci et Latini - големи капелани: грчки и латински обреди (стр. 36)

Изгледа дека Златната книга била промотивен материјал или примерок за оние понудени титули и позиции од Раду Кантакузен. Содржи

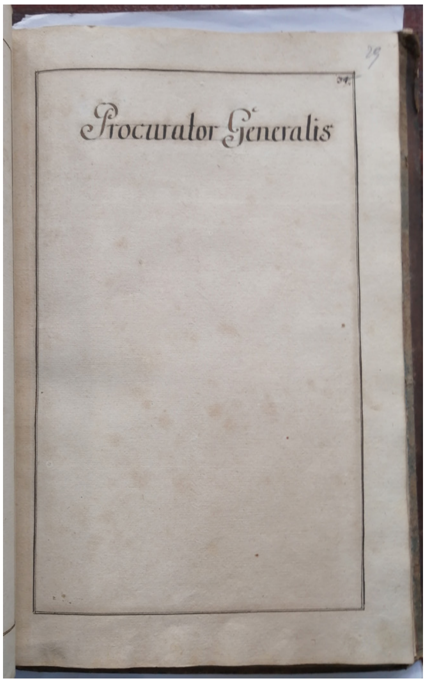

Сл./Fig. 3

Classes of the Officials appointed, the Superior Magisters, of the Prominent, of the Others, and The Grace of the Dispensaries, and also of the Imperial Order of Noble Matrons from the Year of Salvation 1717.

Augustus S. M.

Great Master of the Order

Sermus D. Dus Rodolphus Prince Cantacuzenus

Apart from the cover pages, the first list is titled "Nomina Magnorum Insignis Ordinis Priorum": Names of the Great Insignia of the Priors of the Order. The list is blank. Then follows 8 coats of arms on the verso with the description on the recto. First is the coat of arms of Joasaph IV which will be explained in detail. Then follows Constantinus Cantacuzenus, Ioannes Fridericus, Ferdinandus Baltasar, Thomas Milord Nugent, Ilmus Vladislaus, Ilmus Henricus Christianus, Pater Inocentius de Klein (only text no arms depicted), and Ioannes Philippus.

Then continues with lists, most of which are empty (fig 3).

Sepremus Cancellarius - Supreme Chancellor (p. 24); Capituli Decanus - Dean of Chapters (p.25); Supremus Cameriarius - Supreme Chamberlain (p. 26); Magisterij Prapositus (p.27); Supremus Ceremonia (p.28); Procurator Generalis (p. 29) empty list; Magisterij Sacelloru (p. 30); Mag. Thesaurarus (p. 30v); Cancellaria Director (p. 31) empty list; Syndicus Capituli (p. 31v) empty list; Auditor (p. 32) empty list, Proto Notarius (p. 32v) empty list; Charlophilax (p. 33) empty list; Armorium Heralda (p. 33v) empty list; Vestiarius (p. 34) empty list; Custos - Guardian (p. 34v) empty list; Depositarius - Depositary (p.35) empty list; Receptor - Receiver (p. 35v) empty list; Capellani Majores: Ritus Graci et Latini - Major Chaplains: Greek and Latin Rites (p. 36).

The Golden Book seems to be a promotional material or sample for those offered titles and positions by Radu Cantacuzen. It contains very

многу малку грбови за да биде грбовник. Постојат познати грбови доделени од Раду, кои не се вклучени во Златната книга.

За нас најголем интерес е грбот на архиепископот Јоасаф IV.

ГРБОТ НА ЈОАСАФ IV

Вториот грб во Златната книга (стр. 5v) е со натпис: Serenmus Revemus in Christo pater Joasaph IVus S. R. I Princeps, Archi Episcopus Primæ Justiniana et totius Albaniæ, nec non Macedoniæ, Thessaliæ, et Illijrici Summus Sacerdos Die xiv Mensis Septembris A: 1718 Per totas Partes Orientalies tamin Asia quam Europa Greatus. Supremus Magnus Ordinus Prior"

Смирениот пречесен во Христа отец Јоасаф IV, принц на Светото Римско Царство, архиепископ на Јустинијана Прима и на цела Албанија, како и на Македонија, Тесалија и Илирик, првосвештеник. На 14 септември 1718 година низ сите источни делови на Азија и Голема Европа. Врховен голем приор на редот.

Ако се работи за вистински црковен великодостојник од овој период, името одговара, но не и бројот. Кај тогашните католички епископи на Скопје ова име не се јавува. Веројатно се работи за православниот охридски архиепископ, поглаварот на православната Охридска архиепископија Јоасаф II (1719-1745).

Охридската архиепископија (1018-1767) била автокефална православна црква, која тврдела дека е продолжение на Јустинијана Прима, основана од императорот Јустинијан I во 535 година. По освојувањето од Отоманската Империја, Охридската архиепископија е под јурисдикција на Вселенската патријаршија во Константинопол (Vraniskovski 2009, 44).

Јоасаф е роден во 1660 година, во Москополе. Потекнувал од богато семејство, учел литература, реторика и теологија во родниот град. Во 1706 година бил избран за епископ во Преспа, а во 1709 година за митрополит во Корча. Неговото устоличување се случило во февруари 1719 година во храмот Света Софија во Охрид. Во текот на својот живот успеал да обнови неколку цркви и манастири, изградил училишта и библиотеки, ги вратил долговите на митрополијата кон државата и стипендирал млади за студии во поголемите образовни центри од тоа време. Починал на 22 октомври 1745 година, погребан е во Охрид.

few coats of arms to be a armorial. The known arms granted by Radu are not included in the Golden Book.

For us the greatest interest is the arms of Archbishop Joasaph IV.

COAT OF ARMS OF JOASAPH IV

The second arms in the Golden Book is the one titled: Serenmus Revemus in Christo pater Joasaph IVus S. R. I Princeps, Archi Episcopus Primæ Justiniana et totius Albaniæ, nec non Macedoniæ, Thessaliæ, et Illijrici Summus Sacerdos Die xiv Mensis Septembris A: 1718 Per totas Partes Orientalies tamin Asia quam Europa Greatus. Supremus Magnus Ordinus Prior"

Serenmus Revemus in Christ Father Joasaph IVus, Holy Roman Empire, Prince, Archbishop of the Justiniana Prima and of all Albania, as well as of Macedonia, Thessaly, and Illyric, High Priest. On the 14th of the Month of September 1718 Through all the Eastern Parts Asia and Great Europe. Supreme Grand Prior of the Order.

If it is a real church dignitary of this period, the name matches but not the number. Among the catholic bishops of Skopje of the time this name does not appear. It is probably the Orthodox Archbishop of Ohrid, the head of Orthodox Archbishopric of Ohrid, Joasaph II (1719-1745)

The Archbishopric of Ohrid (1018-1767) was an autocephalous Orthodox church that claimed it was a continuation of Justiniana Prima, established by Emperor Justinian I in 535. After the fall of the Byzantine Empire under the Ottomans, the Archbishopric came under the supreme ecclesiastical jurisdiction of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople (Vraniskovski 2009, 44).

Joasaph was born in 1660 in Moscopole. He came from a rich family, and studied literature, rhetoric, and theology in his hometown. In 1706 he was elected as a bishop in Prespa, and in 1709 as a metropolitan in Korche. His enthronement took place in February 1719 at St. Sofia in Ohrid. During his life, he managed to rebuild several churches and monasteries, built schools and libraries, returned the debts of the metropolitanate to the state, and granted scholarships to young people for studies at the major educational centers of the time. He died on October 22,

Тој беше последниот голем охридски архиепископ (Снегаров 1995, 208). Охридската архиепископија престанала да постои само две децении по неговата смрт во кој период се смениле дури 8 архиепископи (Снегаров 1995, 209-210).

Јоасаф бил современик со Христофор Жефаровиќ, македонски сликар, иконописец, гравер и хералдичар, роден во Дојран. Учел во Солун, а потоа заминал во Карловачката митрополија. Тој живописал неколку цркви и изработил многу гравирани, а потоа и печатени икони. Неколку се светци кои се почитувани во Македонија, особено свети Наум Охридски со многу детали од околината што сугерираат дека тој ги посетил Охрид како и Москополе (Антиќ, 2020, 20). Неговото клучно дел е Стематографијата, грбовник на „земјите во кои се зборува словенски", објавена е на 21 октомври 1741 година во Виена, додека Раду бил таму. Жефаровиќ починал во 1753 година во Москва. Иако тројцата, принцот, архиепископот и сликарот, биле современици и се наоѓале на исти места, не знаеме до кој степен, доколку ги има, знаеле еден за друг (Јоновски 2020).

Грбот на Јоасаф IV(II) (сл. 4), емблазониран во класичен католички стил, со атрибути на архиепископски грб - црковно галеро со 10 висулки на секоја страна и златен епископски крст зад штитот. Но, покрај оваа редовна парафернализа, достојна за чин архиепископ на Латинската црква, има и вкрстени православно пастирско жезло и меч. Штитот и штитчето се крунисани со принцова круна. Околу штитот е ѓерданот на Воениот Константинов ред на свети Ѓорѓи.

Блазонот на грбот е: Пресечен, квадриран

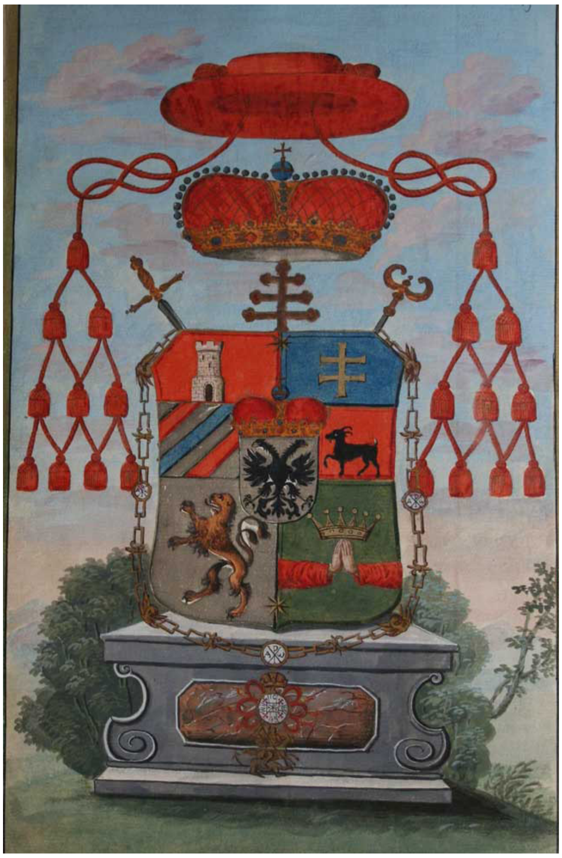

Сл./Fig. 4

1745, being buried in Ohrid. He was the last great Archbishop of Ohrid (Снегаров 1995, 208). The Archbishopric of Ohrid ceased to exist only two decades after his death; there were 8 archbishops in that time period. (Снегаров 1995, 209-210).

Joasaph was contemporary with Hristofor Zhefarovic, a Macedonian painter, icon painter, engraver, and heraldic artist, born in Dojran. He studied in Salonica and then went to the Metropolitanate of Karlovac. He painted frescoes in several churches and produced many engraved and printed icons. Several are of saints venerated in Macedonia, especially St. Naum of Ohrid with many details from the surroundings that suggest he visited Ohrid and Moscopole (Антиќ, 2020, 20). His key piece is the Stemmatographia, an armorial of "Slavic speaking lands", it is published on October 21, 1741, in Vienna, while Radu was there. Zhefarovic died in 1753 in Moscow. Although the three were contemporaries and were found in the same places, we do not know, to what extent, if any, they knew of each other.

The coat of arms of Joasaph IV(II) (Fig. 4) is emblazoned in classic Catholic style, with the attributes of an archbishop's coat of arms - an ecclesiastical galero with 10 tassels on each side and a golden bishop's cross behind the shield. Besides this regular paraphernalia, worthy of the rank of an archbishop of the Latin Church, there is a crossed orthodox shepherd's staff and sword. The shield and escutcheon are crowned with a prince's diadem. Around the shield is the collar of the Military Constantinian Order of Saint George.

The blazon of the arms is: Per pale fess, in chief quarterly, 1. Gules, a tower Argent; 2. Azure, a

и расечен, 1. Црвено, сребрена кула; 2. Сино, златен архиепископски крст; 3. Сребрено, три леви превези црвен, син, црвен; 4. Црвено, црн прч во од; 5. Сребрено, златен двоопашест лав, 6. Зелено, во црвен појас со две раце во молитва кои држат златна круна со 10 бисери; на сребрено штитче, црн двоглав орел. Над штитчето кнежевска круна со црвена капа. Над штитот, опкружен со ѓерданот на редот на свети Ѓорѓи и зад вкрстени златни архиепископски крст и меч надолу, круна на кнежевски епископ со црвен галеро со по десет висулки на двете страни.

Сл./Fig. 5

Изгледа како сложен грб со 6 полиња и штитче. Штитчето може да се толкува како грб на Византиската Империја, па дури и на Светото Римско Царство. Шесте полиња може да се толкуваат како територијални грбови. За да ги идентификуваме соодветните земји, би можеле да се обидеме да ја искористиме горенаведената Стематографија (Сл.5). Можеме да ги искористиме приближно сличностите на полињата со амблемот на земските грбови. 1. Албанија – без основа и различни бои, 2. Унгарија – без основа и различни бои, 3. Грција –превези и други бои, 4. Истра – различни бои, 5. Македонија - различни бои, 6. Романија (Константинопол). Можевме да видиме дека овој грб од Златната книга не ја следи Стематографијата.

Грб од истиот период и сличен на оној припишан на Јоасаф II е грбот на српскиот патријарх Арсеније IV (1698-1748), бидејќи и двата грба имаат „територијални“ полиња со шест полиња и штитче. Тој е преставен на неговата хералдичката осмртница од Манастирот Месиќ (Ацовић 2008, 291) (сл. 6). Четири се од Стематографијата: 2. Трибалија, 4. Далмација, 6. Славонија Дунавска, 7. Рашка. Други се. 1. Карловац, 3. Приморие 5. Непознат (Регалија, круна на перница). Понатаму, над штитот, што го држат два лава,

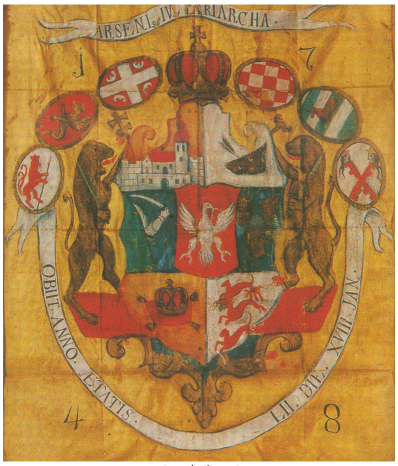

Сл./Fig. 6

patriarchal cross Or; 3. Argent, three bends sinister Gules, Azure, Gules; 4. Gules, a goat passant Sable; in base per pale dexter Argent, a lion rampant double queued Or, sinister Vert, a fess Gules overall two hands held in prayer supporting an open coronet of 10 points, four and two halves visible Or; overall an escutcheon Argent, charged of a double headed eagle displayed Sable. Above the shield, environed of the collar order of St. George and behind which placed an archepiscopal cross between in saltire a crozier and a sword hilt upwards Or, is placed the coronet of a prince bishop surmounted of an ecclesiastical hat with ten tassels on either side Gules.[4]

It looks like marshaled arms of 6 fields and an escutcheon. The escutcheon could be interpreted as the arms of The Byzantine Empire, or even Holy Roman Empire. The six quarters might be interpreted as territorial arms. In order to identify the correspondent land, we could try to use the above mentioned Stemmatographia (Fig. 5). We could use the similarities of the fields with the charge of the land arms. 1. Albania – no base and different tinctures, 2 Hungary - no base and different tinctures, 3 Greece - bend sinister and other tinctures, 4 Istria - different tinctures, 5. Macedonia, 6 Romania (Constantinople). We see that this arms from the Golden Book do not follow the Stemmatographia.

Contemporary arms similar to those attributed to Joasaph II are those of the Serbian patriarch Arsenije IV (1698-1748), as both shields are illustrating a ‘territorial’ patterns with six quarters and an escutcheon. It is depicted on his funerary hatchment in Mesic monastery (Аџовић 2008, 291) (Fig 6). Four are from the Stemmatographia: 2. Tribalia, 4. Dalmatia, 6. Slavonia Danubiana, 7. Rasca. Others are. 1. Karlovac, 3. Primorie 5. Unknown (Regalia crown on a cushion). Furthermore, above the shield held by two lions there are six ovals all containing arms from the Stemmatographia: 1.

има шест овали со грбови од Стематографијата: 1. Дарданија, 2. Славонија на Балтичко Море, 3. Србија, 4. Хрватска, 5. Сирмиум, 6. Босна.

Над штитот затворена круна и архиепископски крст и православен патријаршки жезол вкрстени зад штитот.

Галерото, иако претежно католичка парафемалија, не било непознато за молдавското и влашкото православно свештенство од 17 и 18 век. Митрополитот на Влашка, Антим Ибериецот (1650-1716), исто така користел зелено галеро со единечна висулка над круна во грбот. Исто така и на надгробната слика на грбот на православниот епископ Никодим Метаксас (1585-1646) од Кефалонија, Ксантос и Итака има галеро со по шест висулки (Ацовић 2008, 281).

Сличен блазон на Јоасаф II (сл. 7) се наоѓа во статијата на рускиот барон Фелкерзам, насловена „За грбот на охридскиот архиепископ“ објавена во списанието „Гербовед“ во март 1913 година. Тој се повикува на преводот од Аристарх-бег на XI новела на Јустинијан на грчки јазик. Ова издание го анализирал и Захарија фон Лингентал во Прилозите кон Историјата на бугарската црква и го споредил со белешките на Димитриј Хоматијан, архиепископот на Охридската архиепископија (1217 - 1235) и наводно нашол цртеж со истиот блазон (Фелькерзамъ 1913, 47).

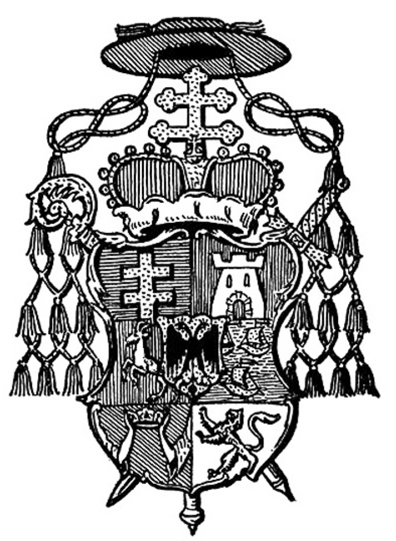
Сл./Fig. 7

Во написот има емблазон за реконструкција на споменатиот блазон.

Грбот е претставен во класичен римокатолички стил, со атрибути на чин архиепископ, галеро со 10 висулки на секоја страна и златен епископски крст зад штитот. Но, и покрај ваквите редовни парафемалии за архиепископот на латинската црква, штитот е обележан со круна, а понатаму, зад штитот вкрстени латински пасторален жезол и меч.

Еве го текстот во кој е опишана содржината (блазон):

> „...Повелуваме и дозволуваме да користиш печат како што е опишано овде, а имено: Штит поделен на седум дела, на средината златен штит, на него претставен црн орел, симбол на царска-

Dardania, 2. Slavonia Mars Baltici, 3. Serbia, 4. Croatia, 5. Sirmium, 6. Bosnia.

Above the shield a closed crown and Archbishop`s cross and Orthodox patriarch staff in saltire behind,

The galero was not unknown to the Moldavian and Wallachian Orthodox clergy of the 17th and 18th centuries. The metropolitan of Wallachia, Anthim the Iberian (1650-1716), also used a green ‘galero’ with a single tassel above a crown in his arms. Also, the gravestone image of the coat of arms of the Orthodox Bishop Nikodim Metaksas (1585-1646) of Cephalonia, Xantos and Ithaca has a galero with six tassels (Ацовић 2008, 281).

Reflection of the blazon of Joasaph II (Fig 7) is found in an article by the Russian Baron Fölkersahm, titled “About the Coat of Arms of Archbishop of Ohrid” published in Gerboved magazine in March 1913. He refers to the translation of Justinian XI novel in Greek, by Aristarchus Bey. This edition was also analyzed by Zechariah von Lingental in the Annexes to the History of the Bulgarian church and compared it with the notes of Demetrius Chomatenos, the archbishop of the Ohrid Archbishopric (1217 - 1235), and allegedly found a drawing with the same blazon (Фелькерзамъ 1913, 47).

There is an emblazon in the article reconstructing the said blazon.

The Arms represent the classic Roman Catholic style, with the attributes of the rank of Archbishop, a galero with 10 tassels on each side and a golden episcopal cross behind the shield. Despite this regular paraphernalia for an Archbishop of the Latin church the shield is ensigned with a crown and further, behind the shield is a Latin pastoral stuff and sword in saltire.

Here is the text in which the content (blazon) is described:

> “... We command and allow you to use seal as described here, namely: Shield divided into seven parts, overall an inescutcheon Or charged with an eagle Sable, symbol of royal power. The shield is crowned with a royal purple diadem. The two upper fields, in the right charged with

та власт; Штитот е окрунет со пурпурна царска дијадема; Во двата горни дела, во десниот се содржи знакот (грбот) на двете Дакии, црвено поле на коешто е нацртана кула; На левата страна темносино поле и на него нацртан двоен златен крст (грб на втората Панонија); Подолу пак, во десниот дел темносино поле и на него нацртани три брода, двата крајни бели, а средниот златен (грбот на горна Албанија); на лево црвено поле и на него нацртана коза (грбот на Македонија); Подолу пак на десно, бело поле со исцртан лав, (грб/знак на Епир), а во левиот дел зелено поле и на него претставени две раце кои држат златна дијадема со седум скапоцени камења (грбот на Тесалија). Зад штитот троен крст; Од десно меч, симбол на државата и граѓанската власт над цел свет, од лево пастирско жезло, знак на црковната власт; Крстот надвишен со дијадемата на властелинот и над него се наоѓа црвена капа со златни висулки што ќе ја носиш на глава при торжествените влегувања во црква.“ (Фелькерзамъ 1913, 47).

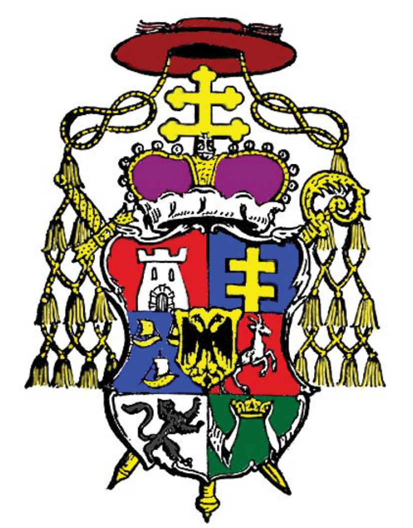

Сл./Fig. 8

Блазонот е: Расечено на шест, 1. Сино, златен архиепископски крст; 2. Црвено, сребрена кула; 3. Црвено, сребрена коза; 4. Сино, три брода со раширени едра два златни и еден сребрен; 5. Зелено, од страните две раце облечени сребрено кои држат златна војводска круна; 6. Сребрено, црн лав; 7 на штитче златно, црн двоглав орел. Над штитот, зад кој е поставен златен архиепископски крст меѓу златни вкрстени пасторско жезло и меч надолу, принцова круна црвено галеро со по десет златни висулки од двете страни.

Статијата вклучува цртеж на грбот, но авторот на емблазонот најверојатно ги згрешил страните, не знаејќи дека хералдичките страни, лево-десно се спротивни. Затоа, добивме огледална верзија на претходниот грб, обоен според блазонот (сл. 8).

Очигледно, ова е сложен грб, кој може да се состои од грбови на земји под јурисдикција на носителот на грбот. Земјите спомената во блазонот се: двете Дакија, денешна Романија;

Сл./Fig. 9

the sign (Arms) both Dacia, Gules field charged with tower. The left, on Azure charged with double cross Or, arms of the second Pannonia. Below, in the right field Azure charged with three ships, two sailed Argent above one sailed Or, Arms of upper Albania, on the left, Gules charged with a goat, Arms of Macedonia. Below, on the right, Azure, a lion (arms) sign of Epirus, and in the left part Vert, two hands holding a golden coronet with seven precious stones, Arms of Thessaly. Above them a triple cross, from the right sword, a symbol of the state and civil authority over the world, on the left pastoral scepter, a sign of church government. The cross is covered with a diadem of the ruler, over it is red cap with gold tassels which you will wear on the head in celebration entering the church.“ (Фелькерзамъ 1913, 47).

The blazon is: Per pale and tierced, 1. Azure, a patriarchal cross Or; 2. Gules, a tower Argent; 3. Gules a stag springing Argent; 4. Azure, three boats sail spread Or; 5. Vert, issuant from the flanks two arms vested Argent supporting an ducal coronet Or; 6. Argent, a lion rampant Sable; overall an inescutcheon Or charged of a double headed eagle displayed Sable. Above the shield, behind which is placed an archiepiscopal cross between in saltire a crozier and a sword hilt upwards Or, is placed the coronet of a prince bishop surmounted of an ecclesiastical hat Gules with ten tassels on either side Or.

The article includes a drawing of the arms, but the emblazoner most likely has mistaken the sides, not knowing that heraldic sides, left- right are opposite. Therefore, we have a mirrored version of the previous arms, colored as per the blazon (Fig. 8).

Obviously, this is a marshaled coat of arms which might consist of the lands under the jurisdiction of the holder of the office. Countries mentioned in the blazon are: both Dacias, present-day Romania; Second Pannonia today's Hungary/ Serbia/ Croatia; Upper Albania, Macedonia, Epirus, Thessaly

Втора Панонија денешна Унгарија/Србија/Хрватска; Горна Албанија, Македонија, Епир, Тесалија (Грција). Двата грба се разликуваат само по третото поле, каде што трите леви превези се заменети со три кораби 2-1.

Ако се обидеме да ги искористиме земските грбови од Стематографијата, ќе видиме дека грбовите не се совпаѓаат. Има некои сличности во грбот на Епир каде што наместо црн лав се користи црвено куче. Ова, исто така, сугерира дека земските грбови на Јоасаф или охридскиот архиепископ не кореспондира со познатите грбови на земјите под нивна јурисдикција. Подобро толкување треба да се бара на друго место.

Сл./Fig. 10

Македонија е претставена со зелено, сребрена коза. Фелкезам смета дека авторот не познавал никаков грб на Македонија и затоа го смислил како говоречки грб од името на античката престолнина на Македонија, Ајга. Сепак, грбови со коза се познати како припишани грбови на Македонија и Александар Македонски. Александар носи знаме со коза е виден во Матеус Мериан, во 1593 година (Merian 1593). Во Универзитетската библиотека во Тибинген се чува ракописен грбовник од 16 век, познат како „обоен грбовник“. Го содржи грбот на Македонија блазон: Зелено, сребрена исправена коза (Koloriertes) (сл. 9).

Сл./Fig. 11

Не е познато што може да претставува грбот на Јоасаф. Не успеавме да ги протолкуваме полињата како грбови на територии под јурисдикција на охридскиот архиепископ, користејќи го единствениот извор од тоа време, Стематографијата на Витезовиќ (сл. 10). Исто така, чудно е еден православен архиепископ да користи чисто католички хералдички стил.

Постои уште еден новооткриен грб на архиепископот Атанасиј Музаки, на неговиот портрет од Кристофоро Сера од 1669 година,

(Greece). The two coat of arms are different only in the third field, where the three bends are replaced with three boats, 2-1.

If we try to use the land arms from Stemmatographia we will see that no arms match. There are some similarities in the arms of Epirus where instead of a lion Sable a dog Gules is used. This also suggests that the arms in the quarters of the Joasaph or an Archbishop of Ohrid do not correspond with known arms of the lands under their jurisdiction. A better interpretation should be sought somewhere else.

Macedonia is represented with Gules a goat Argent. Fölkersahm considers that the author did not know any arms of Macedonia and so he devised it as canting arms from the name of the ancient capital of Macedonia, Aigai. However, the arms with a goat are known as attributed arms of Macedonia and Alexander the Great, as Alexander bearing a flag with a goat is seen in Matthäus Merian, in 1593 (Merian 1593). A sixteenth-century manuscript armorial known as the 'Colored Armorial' is kept in the University Library of Tübingen. It contains the coat of arms of Macedonia blazoned: Vert, a buck goat rampant, sinister, Argent (Koloriertes) (Fig 9).

The Arms of Epirus are depicted with a lion (of undefined color) on a field Argent. These Arms are often represented as a dog on a field Azure.

It is unknown what Joasaph coat of arms could represent. We failed to interpret the quarters as land arms of territories under jurisdiction of Archbishop of Ohrid, using the only Source from the time the Stematographia of Vitezovic (Fig 10). Also, it is quite strange for an orthodox Archbishop to use purely Catholic heraldic style.

There is another newly discovered arms of the Archbishop Athanasius Muzachi, on his portrait by Christoforo Sera of 1669, kept

чуван во Чезена, Италија (сл. 11). Грботе во православен стил со православна митра и зад штитот вкрстени архиепископски крст и православен пасторален жезол. Блазонот е црно, златен двоглав орел меѓу главите на орлите безант (сл. 12). Штитот е варијација на грбот на семејството Музаки. Традиционално боите се црвено, златен двоглав орел, меѓу глави крунисани на син превртен клин златна ѕвезда со 6 краци. Грбот е сличен со оној на Кастриоти каде што е златно, црн двоглав орел.

ЗАКЛУЧОК

Константинскиот ред на Свети Ѓорѓи, е основан во 1545 година како католички ред со византиска традиција, од Андреа и Паоло Анџело Флавио Комнено. Откако го префрлиле на Франческо Фарнезе, војводата од Парма во 1697 година, неколку претенденти за Големите мајстории на Редот во Светото Римско Царство биле санкционирани од императоротот. Еден од нив бил принцот Раду Кантакузино, најстариот син на Штефан, принцот од Влашка (1714–1716). Тој ја создал Златната книга во 1717 година.

Како Врховен Голем Приор на Редот, се појавува грбот на охридски архиепископ Јоасаф II (1719-1745). Грбот е нацртани во католички стил, со 6 полиња кои може да се толкуваат како краци на доминација, на земјата/провинциите под негова јурисдикција. Не успеавме да ги протолкуваме земјите врз основа на Жефаровиќ Стемматографија. Ова дава некои сомнежи дали се работи за вистински грб носен од Јоасаф или само за припишан грб кој им служи на илирските идеи на Раду. Во случајот со сличниот грб на современикот на Јоасаф, патријархот Арсениј IV, сите полиња би можеле да се толкуваат со Стематографијата и други вистински грбови. Исто така, претходниот охридски архиепископ Атанасиј Музаки е прикажан со соодветен грб во православен стил.

Неверојатно сличен грб на Јоасаф, овојпат му се припишува на неименуван охридски архиепископ, бил објавен на руски Грбовед во 1903 година. од грбот на Јоасаф бил некако користен или споделен.

Сл./Fig. 12

in Cesena, Italy (Fig 11). The arms is in Orthodox style with orthodox miter and behind the shield archbishop cross and orthodox pastoral staff in saltire. The blazon is Sable a double headed eagle Or, a plate between eagles heads (Fig 12). The shield is a variation of the Muzachi family coat of arms. Traditionally, the colors are Gules an eagle Or between eagles heads crowned Or on a pile inverted Azure a 6 pointed star Or. The arms are similar to those of Kastrioti where it is Or an eagle Sable.

CONCLUSION

The Constantinian Order of Saint George, was established in 1545 as a catholic order claiming Byzantine tradition, by Andrea and Paolo Angelo Flavio Comneno. After transferring it to Francesco Farnese, Duke of Parma in 1697, several pretenders to the Grand Masterships of the Order in the Holy Roman Empire were sanctioned by the emperor. One of them was Prince Radu Cantacuzino, eldest son of Ștefan, Prince of Wallachia (1714–1716). He created the Golden Book of in 1717.

As the Supreme Grand Prior of the Order, the arms of the orthodox Archbishop of Ohrid, Joasaph II (1719-1745) appear. The arms are drawn in Catholic style, consistent of 6 fields that might be interpreted as dominion arms, of the land/provinces under his jurisdiction. We failed to interpret the lands based on the Zhefarovic Stemmatographia. This brings some doubts about if it was a real coat of arms borne by Joasaph or merely an attributed arms serving Radu`s Illyrian ideas. In the case of the similar coat of arms of Joasaph contemporary, the orthodox Patriarch Arsenie IV, all fields could be interpreted by the Stemmatographia and other real arms. Also, previous Archbishop of Ohrid, Athanasius Muzachi, is portrayed with a proper orthodox style coat of arms.

A remarkably similar coat of arms to Joasaph`s, this time attributed to an unnamed Archbishop of Ohrid, was published in Russian Grboved in 1903. This reappearing of the blazon, although with unsupportable claims to be from the 6th century, shows that the blazon of Joasaph`s coat of arms was somehow used or shared.

1 Фалеристика е научната дисциплина која се занимава со првиот аспект, одликувања како ордени, медали и сл.. Името е изведено од латинскиот збор „phalerae", што во Римската Империја претставувал метален медаљон даден за посебни воени вештини, кој се прикачувал на оклопот.

/The scientific discipline that deal with the first aspect is called Phaleristics. The name is a derived from the Latin "phalerae", which is a metal medallion given for special military skills, which was attached to the breastplate.

2 Шивалристика е дисциплина која се занимава со вториот аспект, витешки редови или ордени. Името потекнува од старофранцускиот збор „Chevalier", што значи благородник, витез, член на витешки ред./ The discipline dealing with the latter aspect is called chivalry, from the Old French "Chevalier", meaning nobleman, knight, member of the order of chivalry.

3 Меѓународниот конгрес за генеалошки и хералдички науки обединува научници и други заинтересирани од целиот свет. Во Барселона во 1929 година се одржа I конгрес; на II Конгрес, одржан во 1953 година во Рим -Неапол. Витешки ордени беа во фокусот на специјалната комисија која еволуираше во Меѓународна комисија за ордени на витештвото (ICOC) на V конгрес во Стокхолм во 1960 година. Тоа е приватно раководена и финансирана организација составена од научници за витешки прашања и системи на награди. Неговата искажана цел е да ги испита витешките редови за да ја утврди нивната легитимност и да води регистар на таквите редови. Затоа таа ги опфаќа династичките редови и донекаде братски редови воспоставени од црквата. https://www.icocregister.com/registers/

/The International Congress of Genealogical and Heraldic Sciences brings together scholars and other interested from around the world. The I Congress was held in Barcelona in 1929; at the II Congress, held in 1953 in Roma-Napoli. Chivalric Orders had been the focus of a special commission that evolved into the International Commission for Orders of Chivalry (ICOC) on the V in Stockholm in 1960. It is a privately run, privately funded organisation composed of scholars on chivalric matters and systems of awards. Its stated purpose is to examine orders of chivalry to determine their legitimacy, and to maintain register of such orders. Therefore it covers the dynastic orders and the some extent the confraternal orders establish by the church. https://www.icocregister.com/registers/

4 Раду Тирон и Драган Георге Басараба. Подоцна, во мај 2023 година, заедно со спомenатите колеги имав можност да го анализирам ракописот во Националниот архив во Јаши. Им се заблагодарувам и за натамошната помош со посочување литература. / The book was pointed out to me by Romanian colleagues Tudor Radu Tiron and Dragan George Basaraba. Later, in May 2023, together with these colleagues I had the possibility to analyze the manuscript at the National Archives at Iashi.

5 English Blazon by Elizabeth Roads, Snawdoun Herald emeritus.

БИБЛИОГРАФИЈА • BIBLIOGRAPHY

Антиќ, Вера Стојчевска (2020), „Христофор Жефаровиќ и Балканската панорама", Христофор Жефарович *и* неговото време, Струмица.

Ацовић, Драгомир (2008), Хералдика и Срби, Београд: Завод за уџбенике.

Ацовић, Драгомир (2013), Слава *и* част, Београд: Службени гласник.

Гајдов, Петар (2005), „Одликувања: Оредени и медали", Македонски Хералд *1*, 2005.

Јоновски, Јован (2015), Симболите на Македонија, Силсонс.

Снегаров, Иван (1995), История на охридската архиепископия- Патриаршия, том 2, София.

Фелькезамъ, Барон А. (1913), „О гербѣ Архіеископа Ахридскаго", Гербовѣдъ, С.Н.Тройницки, март 1913.

Iftimi Sorin (2014), *Vechile blazoane vorbesc: obiecte armoriate din colecţiile ieşene - Iaşi*: Palatul Culturii.

Jonovski, Jovan (2015), "Црковната хералдика во Македонија - Ecclesial Heraldry in Macedonia". Македонски хералд - Macedonian Herald, no. 9 (December), 30-37. https://doi.org/10.47763/mher1590030j.

Jonovski, Jovan (2020), „Блазонирање на Стематографиите на Витезовиќ и Жефаровиќ - Blazoning the Stemmatographias of Vitezovic and Zhefarovic". *Македонски хералд - Macedonian Herald*, no. 14 (October), 26-43. https://doi.org/10.47763/mher20140026j. Koloriertes Wappenbuch Md 247-1 urn:nbn:de:bsz:21-dt-24309

Liber Aureus Ordinii Constantiniani" kept at the National Archive in Iasi, Romania, under the signature Ms 2617.

Merian, Matthäus (1593), *Serie der vier Weltreiche zu Pferd: Alexander der Große, König von Makedonien*.

Pippidi, Andrei (1994), "False genealogii bizantine din ciclul constantinian", *Arhiva Genealogică,* I (VI), 1994, 3-4).

Radu Albu-Comănescu (2018), "The Constantinian Order of the Cantacuzene family,"Appendix IX A in Sainty, *The Constantinian Order…509-513.*

Sainty, Guy Stair (2018), *The Constantinian Order of Saint George: and the Angeli, Farnese and Bourbon Families which Governed it*. Boletín Oficial del Estado, Madrid, December 2018.

Scrieri, Vlad Boțulescu de Mălăiești (2013), *I, Viața lui Scanderbeg*, edited by Emanuela Timotin and Ovidiu Olar, Univers Enciclopedic Gold, Bucharest.

Sturdza, Mihai Dim. (2014), *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească* - "Enciclopedie istorică, genealogică și biografică". Volumul III - Familia Cantacuzino, Chez l'auteur, București, , pp. 16, 22-45 (family trees), 47-48 (article about the early family).

Vraniskovski, Jovan (2007). *Brief History of the Ohrid Archbishpric*. Ohrid: Ohrid Archbishopric and Metropolitanate of Skopje. http://poa-info.org/en/history/archbishopric/history_of_the_ohrid_archbishopric.pdf